

Nr 5.**Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vattenlagen m. m.**

Genom en den 15 januari 1954 dagtecknad proposition, nr 55, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) L a g**om ändring i vattenlagen.**

Härigenom förordnas, att 2 kap. 23 §, 10 kap. 76 §, 11 kap. 107 §, 12 kap. samt 13 kap. 5 § vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

2 KAP.**23 §.**

1 mom. Avses med beslut, som i 22 § sägs, byggnad för tillgodogörande av vatten, och vilar beslutet på antagande, att vattnet tillhör fastighet, för vilken sökanden såsom ägare fört talan i målet, må, utan hinder av vad i 22 § stadgas, påstående, som grundas därå, att vattnet eller del därav tillhör annan fastighet eller utgör oskift samfällighet för flera fastigheter eller ock allmän egendom, väckas intill dess fem år gått till ända från det beslutet vunnit laga kraft och tillika två år förflutit *antingen* efter utgången av den i beslutet eller sedermera i anledning av ansökan om anstånd bestämda tid för byggnadens fullbordande *eller ock, där*

1 mom. Avses med beslut, som i 22 § sägs, byggnad för tillgodogörande av vatten, och vilar beslutet på antagande, att vattnet tillhör fastighet, för vilken sökanden såsom ägare fört talan i målet, må, utan hinder av vad i 22 § stadgas, påstående, som grundas därå, att vattnet eller del därav tillhör annan fastighet eller utgör oskift samfällighet för flera fastigheter eller ock allmän egendom, väckas intill dess fem år gått till ända från det beslutet vunnit laga kraft och tillika två år förflutit efter utgången av den i beslutet eller sedermera i anledning av ansökan om anstånd bestämda tid för byggnadens fullbordande. Försittes tid, som nu

¹ Senaste lydelse, se beträffande 10 kap. 76 § SFS 1939:146, beträffande 11 kap. 107 § 1946: 839, beträffande 12 kap. 1919: 425, 1920: 459, 1939: 146 och 1952: 285 samt beträffande 13 kap. 5 § 1939: 146.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

byggnaden dessförinnan fullbordats och efter besiktning anteckning där- om gjorts i vattenboken, från dagen för sådan anteckning. Försittes tid, som nu nämns, vare den på beslutet grundade rätten till vattnets tillgodo- görande fri från klander, där den, som erhållit medgivandet att uppföra byggnaden, vid tiden för beslutets meddelande varit i god tro rörande rätten till vattnet eller ock någon, till vilken byggnaden sedermera må hava övergått, i god tro rörande sagda rätt förvärvat byggnaden.

Bifalles talan — — — byggnadens ägare.

2 mom. Där beslut — — — för när.

nämns, vare den på beslutet grunda- de rätten till vattnets tillgodogöran- de fri från klander, där den, som er- hållit medgivandet att uppföra bygg- naden, vid tiden för beslutets medde- lande varit i god tro rörande rätten till vattnet eller ock någon, till vilken byggnaden sedermera må hava över- gått, i god tro rörande sagda rätt för- värvat byggnaden.

Bifalles talan — — — byggnadens ägare.

2 mom. Där beslut — — — för när.

10 KAP.

76 §.

Föres ej talan mot syneförrättning, och har ej heller underställning av synemännens utlåtande ägt rum, ålig- ge förrättningsmannen att inom ka- lenderåret näst efter det, då förrätt- ningen avslutats, insända det därvid förda protokollet jämte kartor, rit- ningar, kostnadsförslag och övriga handlingar som röra saken, till ve- derbörande vattendomstol.

Är fråga allenast om dikningsföre- tag enligt 7 kap., skola handlingarna i stället insändas till lantbruksstyrel- sen eller till annan myndighet, som Konungen bestämmer.

Föres ej talan mot syneförrättning, och har ej heller underställning av synemännens utlåtande ägt rum, ålig- ge förrättningsmannen att inom ka- lenderåret näst efter det, då förrätt- ningen avslutats, insända det därvid förda protokollet jämte kartor, rit- ningar, kostnadsförslag och övriga handlingar, som röra saken, till lant- bruksstyrelsen eller till annan myn- dighet, som Konungen bestämmer.

11 KAP.

107 §.

Angående talan mot beslut, som enligt detta kap. meddelats av vatten- rättsdomare, äge vad i rättegångsbal-

Angående talan mot beslut, som enligt detta kap. meddelats av vatten- rättsdomare, äge vad i rättegångsbal-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

ken är stadgat om talan mot under-
rätts beslut motsvarande tillämpning,
dock med iakttagande av vad i 102—
106 §§ är stadgat om besvär mot vat-
tendomstols beslut. Lag samma vare
i fråga om talan mot vattenrättsdo-
mares beslut om inskrivning i vatten-
bok, som i 12 kap. förmåles, angående
besiktning, varom i 13 kap. sägs,
samt i fråga, som i 14 kap. 7 § avses.

Vattenrättsdomares beslut — — —
slutligt beslut.

Över vattenrättsdomares — — —
ej föras.

ken är stadgat om talan mot under-
rätts beslut motsvarande tillämpning,
dock med iakttagande av vad i 102—
106 §§ är stadgat om besvär mot vat-
tendomstols beslut. Lag samma vare
i fråga om talan mot vattenrättsdo-
mares beslut angående besiktning,
varom i 13 kap. sägs, samt i fråga,
som i 14 kap. 7 § avses.

Vattenrättsdomares beslut — — —
slutligt beslut.

Över vattenrättsdomares — — —
ej föras.

12 KAP.

Om vattenbok.

1 §.

För varje vattendomstols område
skall föras bok för antecknande av de
uppgifter rörande företag enligt den-
na lag, varom här nedan stadgas.
Denna bok kallas vattenbok.

Vattenboken föres i fyra avdelning-
ar:

första avdelningen: för
inskrivning av faktiska och rättsliga
förhållanden rörande anläggningar
för tillgodogörande av rinnande vat-
ten såsom drivkraft eller annorledes
så ock rörande dammbyggnader, än-
då att de ej avse vattnets tillgodogö-
rande; dock att vad nu stadgats ej
äger tillämpning å andra anläggning-
ar för allmän farled eller allmän flott-
led än dammbyggnader;

andra avdelningen: för in-
förande av uppgifter om beslut i far-
leds- och flottledsmål rörande inrät-
tande av allmän farled eller allmän

1 §.

Vid varje vattendomstol skall fö-
ras bok för anteckningar rörande fö-
retag enligt denna lag (vatten-
b o k).

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

flottled eller rörande nya eller ändrade anordningar eller föreskrifter med avseende å befintlig allmän farled eller allmän flottled så ock om andra förhållanden, vilka efter ty därom stadgas i lagen om flottning i allmän flottled böra antecknas i vattenboken;

tredje avdelningen: för förtecknande av alla efter den 1 januari 1921 i laga ordning beslutade torrlägningsföretag, med undantag av dikningsföretag, ävensom andra till första, andra och fjärde avdelningarna ej hänförliga anläggningar med avseende å vatten; samt

fjärde avdelningen: för inskrivning av vattentäkter, som varit föremål för vattendomstolens prövning.

I vattenboken böra ock anmärkas hydrografiska och topografiska beskrivningar över de inom vattendomstolens område belägna vattendrag med tillhörande vattensamlingsområden, i den mån sådana beskrivningar äro eller varda av vederbörande myndighet utarbetade.

2 §.

Vattenboken föres av vattenrättsdomaren.

Beträffande anteckningar i vattenboken av tekniskt innehåll äge vattenrättsdomaren påkalla förslag till anteckningarnas lydelse av vederbörande vattenrättsingenjör, som, där anteckningarna göras i enlighet med hans förslag, är ensam ansvarig för deras tillförlitlighet och fullständighet.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

3 §.

När, efter det denna lag trätt i kraft, beslut av domstol eller annan myndighet meddelats och vunnit laga kraft rörande verkställande, ändrande eller borttagande av anläggning, varom enligt 1 § inskrivning bör ske i vattenbokens första avdelning, eller beträffande hushållningen med vatten vid sådan anläggning eller ock jämlikt 2 kap. 34 § angående skyldighet för annan än anläggningens ägare att underhålla densamma, åligger det vattenrättsdomaren utan särskild ansökan att med ledning av beslutet i sagda avdelning av vattenboken verkställa inskrivning av de huvudsakliga förhållanden, som äro av vikt för kännedomen om anläggningens beskaffenhet samt om de rättigheter och skyldigheter för framtiden, vilka äro förenade med densamma. Vad nu sagts gälle ock i fråga om beslut, som innefattar prövning jämlikt 2 kap. 25 §, 5 kap. 7 § eller 6 kap. 20 § av redan verkställd anläggnings laglighet, så ock beträffande beslut, varigenom ändring göres i förhållande, som förut inskrivits. Meddelas jämlikt stadgande i 4 kap. föreskrift om skyldighet för ägare av strömfall att tillhandahålla kraft åt kringliggande bygd, skall beträffande sagda skyldighet inskrivning göras i vattenboken.

Har beslut, som nu sagts, blivit av annan domstol eller myndighet än vattendomstolen meddelat, skall underrättelse om beslutet jämte erforderliga handlingar och upplysningar genom den beslutande myndighetens försorg så snart sig göra låter tillsendas vattenrättsdomaren.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

4 §.

Där anläggning, varom inskrivning bör ske i vattenbokens första avdelning, tillkommit innan denna lag trätt i kraft eller ock därefter i enlighet med domstols eller annan myndighets beslut, vilket dessförinnan meddelats, vare ägaren berättigad att rörande anläggningen söka inskrivning i vattenboken.

5 §.

Ansökan om inskrivning i vattenboken skall ingivas till vattenrättsdomaren samt vara åtföljd av erforderlig beskrivning så ock av tillgängliga domar och andra handlingar, som må angå anläggningens rättsliga förhållanden. Beträffande anläggning för annat ändamål än allmän flottled skall ansökningen tillika åtföljas av ritningar över anläggningen, sådan denna befinnes.

Ansökningen skall innehålla uppgift, med angivande av socken, härad och län, å den eller de fastigheter, varå anläggningen är belägen, samt å det vattendrag, som därav beröres, så ock å de regler för hushållningen med vattnet, vilka tillämpas vid anläggningen, varjämte böra meddelas de andra upplysningar, vilka kunna vara av vikt för kännedom om de med anläggningen förenade rättigheter och skyldigheter.

Avser ansökningen inskrivning rörande byggnad för tillgodogörande av strömfall, skall särskilt uppgivas, huruvida strömfallet eller den del därav, som genom byggnaden tillgodogöres, helt eller delvis tillhör annan fastighet än byggnaden samt, om så är förhållandet, vilken rätt byggnad-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

dens ägare har att tillgodogöra sig vattnet.

Uppgift, som nu nämnts, må lämnas medelst hänvisning till företedd dom eller annan handling, där densamma innehåller tillfyllestgörande besked i ämnet. Är sökanden oviss om något förhållande, varom ansökningen bör innehålla uppgift, varde sådant i ansökningen angivet.

6 §.

Då ansökan om inskrivning inkommit, låte vattenrättsdomaren, där han ej finner sådant fall vara för handen, att ansökningen bör genast avslås, utfärda kungörelse om ansökningen med föreläggande för dem, som kunna hava något att erinra mot inskrivningen, att till vattenrättsdomaren ingiva skriftliga erinringar inom viss tid, minst sextio och högst etthundra-tjugu dagar, från den dag kungörelsen är dagtecknad. Kungörelsen skall innehålla uppgift om tiden för hållande av undersökning, varom i 7 § förmäles.

Sådan kungörelse skall genom vattenrättsdomarens försorg inom tio dagar från nämnda dag införas såväl i allmänna tidningarna som ock i en eller, om förhållandena påkalla det, flera tidningar inom orten. Om kungörelsens innehåll varde särskild underrättelse meddelad kammarkollegiet och fiskeristyrelsen.

7 §.

Rörande tillförlitligheten av de ingivna ritningarna och beskrivningen skall i god tid före utgången av den för erinringars avgivande bestämda

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

tid efter vattenrättsdomarens förordnande på sökandens bekostnad hållas undersökning av sakkunnig person. Över vad vid undersökning förekommer skall föras protokoll, som insändes till vattenrättsdomaren.

8 §.

Finns de företedda ritningarna och beskrivningen eller ock ansökningshandlingarna vara så oriktiga eller ofullständiga, att de ej kunna, med mindre de fullständigt omarbetas, läggas till grund för inskrivningen, varde ansökningen avslagen.

9 §.

Är sökandens rätt med avseende å anläggningen beroende av tvist, förklare vattenrättsdomaren, där ej ansökningen är av beskaffenhet att böra genast avslås, densamma vilande i avbidan på tvistens utgång.

Möter eljest hinder mot inskrivningen, förelägge vattenrättsdomaren sökanden viss tid, inom vilken han har att fullfölja ansökningen och visa, att hindret blivit undanröjt. Fullgör sökanden ej inom utsatt tid vad honom ålagts, varde ansökningen avslagen, där han ej visar, att han ej kunnat fullgöra det inom samma tid; visas det, utsättes ny tid.

10 §.

Varder i ärendet utrett, att med ansökningen avsedd anläggning tillkommit eller väsentligt ändrats efter den 30 april 1881, och visas ej domstols eller annan behörig myndighets beslut till stöd för vad sålunda åtgjorts, må ansökningen ej beviljas.

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

11 §.

Har på grund av ansökan, som ovan sägs, skett inskrivning i vattenboken, och hava därefter fem år förflutit utan att talan väckts mot lagligheten av de med inskrivningen avsedda förhållanden, vare, ändå att till stöd för desamma ej kunnat påvisas domstols eller annan myndighets beslut, sökandens rätt att bibehålla anläggningen och, där fråga är om anläggning för vattnets tillgodogörande, att i den omfattning inskrivningen angiver tillgodogöra vattnet, fri från klander; dock gälle vad nu sagts rörande rätten att tillgodogöra vattnet allenast, såframt den, som uppfört anläggningen, varit i god tro rörande rätten till vattnet vid tiden för uppförandet eller vid erhållandet av domstols eller annan myndighets medgivande därtill eller ock någon, till vilken anläggningen sedermera övergått, i god tro rörande sagda rätt förvärvat densamma. Tillgodogöres genom anläggning, rörande vilken skett inskrivning i vattenboken, allenast en del av det främ-rinnande vattnet, och innehåller inskrivningen, att strömfallet eller den del därav, vars fallhöjd utnyttjas vid anläggningen, tillhör sökanden, skall vad ovan stadgats äga motsvarande tillämpning i fråga om det sålunda ej tillgodogjorda vattnet i strömfallet eller falldelen. Avser inskrivningen allenast den del av vattnet, som tillhör strömfallets ena sida, gälle ock vad nu sagts i den mån ej andra sidans rätt trädes för när.

Vad i första stycket stadgats gälle dock ej med avseende å förhållande, som står i strid mot domstols efter

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

den 30 april 1881 meddelade beslut, ej heller beträffande reglerna för hushållning med vattnet.

Där jämlikt 3 § på grund av beslut i ett vid den tid, då denna lag träder i kraft, redan anhängigt mål inskrivning skett i vattenboken rörande anläggning, vartill medgivande lämnats av annan myndighet än vattendomstol, skall vad i första stycket finnes stadgat äga motsvarande tillämpning; dock att där omförmälda tid av fem år skall räknas från det anläggningen fullbordades.

12 §.

Om inskrivning i vattenboken enligt 3 § eller på grund av ansökan, som ovan sägs, skall vattenrättsdomaren ofördröjligen utfärda kungörelse; och varde den offentliggjord på sätt i 6 § andra stycket finnes stadgat.

13 §.

När efter den 1 januari 1920 vattendomstol eller annan myndighet meddelat sådant beslut i flottledsmål, varom anteckning bör göras i vattenbokens andra avdelning, åligge det vattenrättsdomaren, sedan beslutet vunnit laga kraft, att utan särskild ansökan i sagda avdelning göra anteckning därom med angivande av dagen för beslutet, det vatten, som därav beröres, samt företagets eller anläggningens huvudsakliga beskaffenhet. Har annat beslut, varom anteckning bör ske i vattenbokens andra avdelning, eller beslut rörande företag eller anläggning, som skall förtecknas i vattenbokens tredje avdelning, meddelats efter den 1 januari 1921, skall

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

i avseende å sådant beslut vad nu sagts äga motsvarande tillämpning.

Har beslutet meddelats av annan domstol eller myndighet än vattendomstolen, skall underrättelse om beslutet jämte erforderliga handlingar och upplysningar genom den beslutande myndighetens försorg så snart sig göra låter tillsändas vattenrättsdomaren.

14 §.

När beslut av vattendomstol meddelats rörande anläggande av vattentäkt eller beträffande tillgodogörande av grundvatten vid vattentäkt, åligger det vattenrättsdomaren, sedan beslutet vunnit laga kraft, att utan särskild ansökan med ledning av beslutet i fjärde avdelningen av vattenboken verkställa inskrivning av de huvudsakliga förhållanden, som äro av vikt för kännedom om vattentäkten. Vad nu sagts gälle ock i fråga om beslut, som innefattar prövning jämlikt 2 kap. 53 § av vattentäkts laglighet, så ock beträffande beslut, varigenom ändring göres i förhållande, som förut inskrivits.

15 §.

Har enligt förordnande efter ty i 13 kap. 1 § sägs besiktning hållits å anläggning, varom inskrivning bör ske, eller av vattenmärke eller observationsrör, om vars utsättande vattendomstolen meddelat föreskrift enligt 11 kap. 64 §, skall besiktningsprotokollet ingivas till vattenrättsdomaren och anteckning om dess huvudsakliga innehåll göras i vattenboken.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

16 §.

Närmare föreskrifter om vattenbokens inrättande och förande meddelas av Konungen.

2 §.

Närmare föreskrifter om vattenbokens inrättande och förande meddelas av Konungen.

13 KAP.

5 §.

Över vad — — — föras protokoll. Om besiktningsmans skyldighet att i vissa fall ingiva protokollet till vattenrättsdomaren finnes i 12 kap. 15 § stadgat.

Protokoll över besiktning, som hålles på grund av stadgandet i 1 § tredje stycket, varde ock ingivet till vattenrättsdomaren; och äge han, när skäl därtill äro, för vidtagande av sådan rättelse, som besiktningsman må hava jämlikt 2 § föreskrivit, utsätta annan tid än denne bestämt.

Har besiktning — — — tillhandahållas sökanden.

Över vad — — — föras protokoll.

Protokoll över besiktning, som hålles på grund av stadgandet i 1 § tredje stycket, varde ingivet till vattenrättsdomaren; och äge han, när skäl därtill äro, för vidtagande av sådan rättelse, som besiktningsman må hava jämlikt 2 § föreskrivit, utsätta annan tid än denne bestämt.

Om insändande till vattendomstolen, för anteckning i vattenboken, av protokoll över besiktning, som eljest hålles enligt 1 §, förordnar Konungen.

Har besiktning — — — tillhandahållas sökanden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

Vad i 2 kap. 23 § 1 mom. äldre lydelsen stadgas därom, att dagen för anteckning i vattenboken om besiktning skall vara utgångspunkt för beräkning av tid, inom vilken i visst fall klandertalan må väckas, skall alltjämt gälla beträffande anteckning, som ägt rum före ikraftträdandet.

Vidare skall vad i 12 kap. 11 § äld-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

re lydelsen stadgas om frihet från klander, sedan viss tid förflutit efter inskrivning i vattenboken, alltjämt gälla beträffande inskrivning, som verkställts enligt äldre lag.

Genom nya lagen upphäves 14 § lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering.

2) Lag

angående ändrad lydelse av 13 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled.

Härigenom förordnas, att 13 § lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

13 §.

Finnes flottningsskada — — — anses skäligt.

Vad i — — — skall ske.

Beslut, varigenom ersättning bestämmes på förhand, bör senast inom ett år från beslutets meddelande genom endera partens försorg insändas till vattenrättsdomaren för antecknande i vattenboken; och vare, sedan sådant antecknande skett, laga kraftvunnet beslut gällande jämväl mot framtida ägare och innehavare av fastighet, som av beslutet beröres.

Hurusom till — — — 6 kap. 23 § vattenlagen.

Finnes flottningsskada — — — anses skäligt.

Vad i — — — skall ske.

Beslut, varigenom ersättning bestämmes på förhand, vare, sedan beslutet vunnit laga kraft, gällande jämväl mot framtida ägare och innehavare av fastighet, som beröres av beslutet. Om insändande till vattenrättsdomaren, för anteckning i vattenboken, av beslut, varom nu är fråga, förordnar Konungen.

Hurusom till — — — 6 kap. 23 § vattenlagen.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

Beträffande beslut, som meddelats före nya lagens ikraftträdande, skall äldre lag äga tillämpning.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Enligt förslaget skall den nuvarande utförliga vattenboken omläggas till ett enkelt register. I samband härmed borttages möjligheten att erhålla inskrivning i vattenboken efter ansökan.

Gällande bestämmelser. Vattenboken har till uppgift att lämna upplysningar om faktiska och rättsliga förhållanden rörande företag med avseende å vatten. Bestämmelser om vattenboken finns i 12 kap. vattenlagen.

12 kap. 1 § innehåller allmänna föreskrifter om vattenbokens innehåll. Sålunda stadgas att för varje vattendomstols område skall föras vattenbok för antecknande av de uppgifter rörande företag enligt vattenlagen, varom i kapitlet stadgas, ävensom att vattenboken skall innehålla följande fyra avdelningar:

första avdelningen: för inskrivning av faktiska och rättsliga förhållanden rörande anläggningar för tillgodogörande av rinnande vatten såsom drivkraft eller annorledes så ock rörande dammbyggnader, ändå att de ej avse vattnets tillgodogörande; dock att vad sålunda stadgats ej äger tillämpning å andra anläggningar för allmän farled eller allmän flottled än dammbyggnader;

andra avdelningen: för införande av uppgifter om beslut i farleds- och flottledsmål rörande inrättande av allmän farled eller allmän flottled eller rörande nya eller ändrade anordningar eller föreskrifter med avseende å befintlig allmän farled eller allmän flottled så ock om andra förhållanden, vilka efter ty därom stadgas i lagen om flottning i allmän flottled böra antecknas i vattenboken;

tredje avdelningen: för förtecknande av alla efter den 1 januari 1921 i laga ordning beslutade torrlägningsföretag, med undantag av dikningsföretag, ävensom andra till första, andra och fjärde avdelningarna ej hänförliga anläggningar med avseende å vatten; samt

fjärde avdelningen: för inskrivning av vattentäkter, som varit föremål för vattendomstolens prövning.

Det må framhållas att lagen använder olika terminologi — »inskrivning», »införande», »förtecknande» — alltefter den avsedda graden av fullständighet hos anteckningarna.

I 1 § stadgas vidare, att i vattenboken bör anmärkas hydrografiska och topografiska beskrivningar över de inom vattendomstolens område belägna vattendragen med tillhörande vattensamlingsområden, i den mån sådana beskrivningar är eller blir av vederbörande myndighet utarbetade.

Förändret av vattenboken ankommer enligt 2 § på vattenrättsdomaren. Beträffande anteckningar i vattenboken av tekniskt innehåll äger vattenrättsdomaren påkalla förslag till anteckningarnas lydelse av vederbörande vattenrättsingenjör. Denne är, där anteckningarna göres i enlighet med hans förslag, ensam ansvarig för deras tillförlitlighet och fullständighet.

Ehuru vattenbokens huvudsakliga syfte som nämnts är att den skall vara en upplysningskälla beträffande företag i vatten, har i viss utsträckning rättsverkningar knutits till inskrivning i vattenboken. Genom ett särskilt ansökningsförfarande, som regleras i nuvarande 12 kap. 4—11 §§ vattenlagen, kan sålunda en förenklad laglighetsprövning av äldre anläggningar komma till stånd i form av inskrivning i vattenboken. Enligt 13 § flottninglagen utgör anteckning i vattenboken förutsättning för att beslut, varigenom ersättning för flottningsskada bestämmes på förhand, skall vara gällande gentemot framtida ägare av fastigheten. Vidare är enligt stadgande i 2 kap. 23 § vattenlagen tidpunkten för anteckning i vattenboken rörande besiktning alternativt utgångspunkt för beräkning av den tid, inom vilken i vissa fall klandertalan rörande rätt till vatten må väckas.

Framställningar om omläggning av vattenboken. I skrivelse till chefen för justitiedepartementet den 6 april 1946 har *vattenrättsdomarna i Österbygdens och Söderbygdens vattendomstolar* hemställt om åtgärder för förenkling av vattenboken. I skrivelsen ifrågasattes huruvida icke vattenbokens första avdelning i den utformning den fått enligt gällande lagstiftning blivit mera vidlyftig än det praktiska behovet krävde. Anteckningarna bleve i regel, när det gällde större anläggningar, synnerligen omfattande och krävde avsevärd tid i utförandet. Vattenboken borde kunna fylla sin funktion även om anteckningarna gjordes mera kortfattade och huvudsakligen finge karaktären av hänvisningar till vederbörande akter och domar.

Frågan om vattenboken har berörts i ett av *vandringsfiskutredningen* med skrivelse den 5 maj 1951 till chefen för jordbruksdepartementet överlämnat betänkande angående åtgärder för åstadkommande av önskvärt samarbete mellan fiske- och kraftintressena samt för bevarande av de svenska laxbestånden m. m. I betänkandet har bl. a. påpekats önskvärdheten av åtgärder, ägnade att för fiskets målsmän underlätta överblickandet av meddelade domar i vattenmålen, en fråga som hade nära samband med sättet för vattenbokens förande.

De båda vattenrättsdomarnas framställning har varit föremål för remissbehandling och därefter jämte de avgivna yttrandena överlämnats till år

1945 tillkallade sakkunniga för utredning rörande vissa ändringar i vattenlagen. De sakkunniga har, såvitt angår nu förevarande fråga, den 1 april 1951 avgivit en promemoria, innehållande förslag om förenkling av vattenboken. Vid promemorian fanns fogade *dels* förslag till lagändringar, vilka med vissa jämkningar av formell natur motsvarar de genom propositionen framlagda lagförslagen, *dels ock* förslag till kungörelse om vattenbokens inrättande och förande.

De sakkunniga. De sakkunniga anmärker i sin promemoria inledningsvis, att förandet av vattenboken till en början icke vållade några större olägenheter för vattendomstolarnas personal. Förhållandena hade emellertid ändrats med den utveckling som ägt rum under de senaste två årtiondena. Vattendomstolarna vore nu fullt sysselsatta med mål under hela året. Följden hade blivit att förandet av vattenboken blivit eftersatt. Vid ett par vattendomstolar vore dock balansen numera avarbetad. En starkt bidragande orsak till att förandet av vattenboken fått stå tillbaka hade varit, att vattenboken kommit till användning såsom självständig upplysningskälla i mindre omfattning än man från början torde ha väntat sig. De vattenboksblad som upplagts för större vattenkraft- och vattenregleringsföretag hade på grund av anteckningarnas vidlyftighet blivit alltför svåröverskådliga, speciellt i sådana fall då ett flertal inskrivningar ägt rum vid skilda tidpunkter till följd av nya domar rörande företaget. Det hade visat sig mera ändamålsenligt att inhämta erforderliga upplysningar rörande företagen direkt ur de domar och akter som legat till grund för inskrivningarna. Möjligheten att påkalla laglighetsprövning av äldre anläggningar genom inskrivning i vattenboken hade utnyttjats i anmärkningsvärt ringa omfattning. På senare år hade, enligt vad de sakkunniga inhämtat, praktiskt taget inga sådana ärenden förekommit.

De sakkunniga framhåller härefter, att ett genomförande av de båda vattenrättsdomarnas ovan omnämnda förslag tydligen skulle innebära, att vattenboken förlorade i värde som självständig uppslagsbok. De tillägger emellertid, att det nuvarande systemet måste betecknas som överdimensionerat i förhållande till den praktiska användbarheten, samt tillstyrker därför en omläggning av vattenboken i förenklande riktning. Beträffande de närmare riktlinjerna för en omläggning anför de: »De sakkunniga ha övervägt möjligheten att vattenboken i fortsättningen föres efter ett förenklat system men utan väsentlig rubbning av de principer som hittills tillämpats. Med bibehållande av de nuvarande formulären till textbladen skulle en avsevärd förenkling av första avdelningen kunna vinnas, om anteckningarna i viss omfattning ersattes med hänvisning till vederbörande dom eller akt samt ritningsbladen, kungörelseförfarandet och eventuellt reoveringen slopades. För en dylik begränsad reform skulle ej krävas några mera omfattande författningsändringar. Emellertid ha de sakkunniga efter samråd med vattenrättsdomarna stannat för en radikalare lösning, innebärande att den nuvarande vattenboken ersättes med ett enkelt och lätthanterligt registre-

ringssystem. Detta bör i huvudsak icke ha annat syfte än att beträffande varje särskild anläggning angiva de domar och akter, ur vilka närmare upplysningar om anläggningen kunna erhållas. Anteckningarna kunna därför göras mycket kortfattade.»

Det förslag till kungörelse om vattenbokens inrättande och förande, vilket de sakkunniga som ovan nämnts fogat vid sin promemoria, har följande lydelse:

»F ö r s l a g

till

Kungörelse om vattenbokens inrättande och förande.

Kungl. Maj:t har, med stöd av 12 kap. 2 § och 13 kap. 5 § vattenlagen, funnit gott förordna som följer.

1 §.

Vattenboken föres i fyra avdelningar:

första avdelningen: för anläggningar för tillgodogörande av vatten såsom drivkraft samt dammbyggnader, oavsett om de avse sådant tillgodogörande eller ej;

andra avdelningen: för allmän farled och allmän flottled;

tredje avdelningen: för vattentäkter; samt

fjärde avdelningen: för andra anläggningar och företag enligt vattenlagen.

2 §.

Vattenboken föres av vattenrättssekreteraren enligt närmare anvisningar av vattenrättsdomaren.

3 §.

Inom varje avdelning upplägges vattenboken efter nederbördsområden och, i fall av behov, sektioner inom nederbördsområde.

Beslut angående nederbördsområdes omfattning och uppdelning i sektioner samt namn och nummerbeteckning för området meddelas av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut efter hörande av vattenrättsdomaren.

4 §.

Inom första, andra och tredje avdelningen upplägges, i mån som anteckning ifrågakommer, ett blad för varje anläggning eller företag.

Vattenboksblad inom fjärde avdelningen upplägges för anteckning av beslut rörande förekommande anläggningar eller företag i löpande följd. Kan det antagas, att vattendomstolen framdeles kommer att ånyo få taga befattning med anläggning eller företag, som skall antecknas i fjärde avdelningen, må särskilt blad uppläggas, varvid hänvisning till detta göres å det allmänna bladet.

5 §.

Till vattenboksblad, som upplägges särskilt för varje anläggning eller företag, och till allmänt blad inom fjärde avdelningen skola användas blanketter enligt härvid fogade formulär (formulär 1 och 2).¹ Blanketterna, till vilka användes normalpapper av klass nr 1, skola ha formatet A 4 (210 × 297 millimeter).

¹ Formulären är här uteslutna.

Vattenboksbladen insättas i samlingspärmar enligt lösbladssystem samt numreras och ordnas i fortlöpande följd avdelningsvis inom varje nederbördsområde respektive sektion av nederbördsområde.

6 §.

När dom angående en anläggning eller ett företag meddelas av vattendomstolen, skall anteckning rörande domen omedelbart verkställas i vattenboken. Fullföljes talan mot domen, skall dagen för vattenöverdomstolens och högsta domstolens avgörande antecknas, så snart underrättelse om avgörandet kommit vattendomstolen tillhanda.

Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande anteckning i vattenboken enligt 13 och 65 §§ lagen om flottning i allmän flottled.

Har beträffande anläggning eller företag, som antecknas i vattenboken, verkställts besiktning enligt 13 kap. 1 § vattenlagen, skall besiktningssprotokollet översändas till vattendomstolen för anmärkande i vattenboken.

7 §.

I samband med uppläggnandet av vattenboksblad inom första avdelningen skall å en särskild översiktskarta platsen för anläggningen utmärkas med delst ring eller annat lämpligt tecken jämte siffra motsvarande vattenboksbladets nummer. För ändamålet lämpade kartor skola tillhandahållas av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Å kartorna böra gränserna för olika nederbördsområden och, i förekommande fall, sektioner inom nederbördsområde vara angivna.

Denna kungörelse träder i kraft den — —.

Genom kungörelsen upphävas förordningen den 31 december 1921 (nr 827) om vattenbokens inrättande och förande samt kungörelserna den 13 april 1922 (nr 191) om nummerbeteckning å nederbördsområden, den 6 juni 1924 (nr 161) angående omfattningen, i viss del, av Motalaströms nederbördsområde (nederbördsområdet nr 67) och den 20 juni 1924 (nr 232) angående omfattningen, i viss del, av Ångermanälvens nederbördsområde (nederbördsområdet nr 38).

Den nya kungörelsen skall äga tillämpning jämväl beträffande domar, som meddelats före ikraftträdandet, där inskrivning, införning eller förtecknande ej ägt rum enligt äldre bestämmelser.

I den mån det medhinner utan eftersättande av övriga göromål skola, enligt vattenrättsdomarens bestämmande, vattenboksblad uppläggas och anteckningar verkställas enligt nya kungörelsen även för tid, som omfattas av den jämlikt äldre bestämmelser upplagda vattenboken. Därvid skola jämväl inskrivningar efter ansökan samt beslut om åtgärder enligt lagen den 20 oktober 1939 (nr 732) med särskilda bestämmelser angående tillfällig vattenreglering antecknas.

Den jämlikt äldre bestämmelser upplagda vattenboken skall tills vidare förvaras å vattendomstolens kansli.

Yttrandena. De sakkunnigas förslag lämnas utan erinran eller tillstyrkes i princip av *vattenöverdomstolen, samtliga vattenrättsdomare, vattenfallsstyrelsen, lantbruksstyrelsen* och *Svenska vattenkraftföreningen*. Flera av dessa remissinstanser understryker behovet av att den nuvarande vidlyftiga och svåröverskådliga vattenboken ersättes med ett lätthanterligt registrerings-system och uttrycker stor tillfredsställelse med det framlagda förslaget.

Fiskeristyrelsen uttalar att det ur allmän synpunkt vore bäst att vattenbokens viktigaste del, alltså första avdelningen, icke såsom de sakkunniga förordat praktiskt taget slopades. En sådan åtgärd skulle innebära att någon översikt beträffande läget i olika vattendrag och sjöar av utbyggnader, vattenhushållningsbestämmelser, kompensationsåtgärder för fisket m. m. icke vidare komme att finnas. För en myndighet eller institution, som hade intressen att bevaka inom förevarande område och som skulle behöva verkställa en utredning rörande ett visst vattendrag beträffande exempelvis fiske eller vattenhushållningsbestämmelser, vore detta en stor olägenhet. Emellertid torde rådande personalbrist och arbetsanhopning vid vattendomstolarna mer eller mindre tvångsmässigt påkalla den föreslagna omläggningen, varför styrelsen numera icke ville motsätta sig densamma.

En avvisande hållning till de sakkunnigas förslag intages av *kammarkollegiet* och *Advokatsamfundets styrelse*.

Kollegiet framlägger i sitt yttrande vissa alternativa förslag syftande till att komma till rätta med olägenheterna med den nuvarande vattenboken utan uppgivande av syftet med densamma. Det ena förslaget går ut på att låta vattenboksbladet upptaga vissa kortfattade uppgifter i anslutning till domens kantrubriker och foga domen såsom bilaga till vattenboksbladet. Alternativt föreslår kollegiet, att det nuvarande systemet med anteckningar i själva vattenboken fortsättes men att kolumnsystemet slopas och att det tillses att anteckningarna blir korta och innehåller väsentligheter.

Advokatsamfundets styrelse uttalar, att sannolikt mycket kunde vinnas genom att vattenboken upplades med särskilda rubriker, under vilka domar och beslut redovisades genom angivande av saken samt hänvisning till vederbörande akt.

Departementschefen. Departementschefen ansluter sig till uppfattningen, att åtgärder för en förenkling av vattenboken bör vidtagas, samt anför bl. a.: Frågan är hur genomgripande en reform i denna riktning bör bli. De sakkunniga har själva, såsom framgår av den föregående redogörelsen, alternativt övervägt en förenkling efter den av kammarkollegiet och Advokatsamfundets styrelse antydda linjen, d. v. s. utan väsentlig rubbning av de hittills tillämpade principerna. En dylik reform skulle kunna genomföras utan vidlyftigare författningsändringar, och den skulle innebära att det syfte som föranledde tillskapandet av vattenboken åtminstone i huvudsak fullföljes. Den praktiska erfarenheten visar emellertid, som förut nämnts, att vattenboken i ringa omfattning begagnas såsom självständig upplysningskälla. Med hänsyn till vattendomstolarnas nuvarande tyngande arbetsbörda, vilken kan beräknas fortvara under överskådlig tid framåt, bör registrering då göras så enkel som över huvud taget är möjligt. Jag ansluter mig därför till den ståndpunkt, för vilken de sakkunniga stannat, och förordar i överensstämmelse därmed att den nuvarande vattenboken — med bibehållande av benämningen vattenbok — omlägges till ett enkelt registreringssystem.

Det ganska säregna rättsinstitutet inskrivning i vattenboken efter ansö-

kan torde numera ej ha någon praktisk funktion att fylla. I likhet med de sakkunniga vill jag tillstyrka, att detta institut i samband med förenklingen av vattenboken helt avskaffas. Det synes ej heller i övrigt finnas anledning att anknyta några rättsverkningar till anteckningarna i vattenboken.

Med den av mig förordade reformen synes någon närmare reglering i själva lagen av vattenbokens förande ej vara behöflig, utan det kan överlåtas åt Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter. Under sådana förhållanden kan 12 kap. vattenlagen avsevärt nedskäras. I övrigt kräves för genomförande av reformen vissa jämkningar i 2, 10, 11 och 13 kap. vattenlagen samt 13 § flottninglagen.

Kungörelse om vattenbokens inrättande och förande torde kunna utfärdas i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag med de jämkningar, som kan föranledas av vissa vid remissbehandlingen av förslaget framkomna erinringar.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de genom propositionen framlagda lagförslagen.

Utskottet biträder departementschefens förslag att kungörelse om vattenbokens inrättande och förande utfärdas av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag. Utskottet vill därvid framhålla, att de synpunkter rörande vattenbokens innehåll, som framförts vid remissbehandlingen, i görligaste mån bör beaktas.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 23 februari 1954.

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Osvald, Lindahl*, Grym, Ivar Nilzon, Jansson i Hällefors, Ebbe Ohlsson, Herbert Hermansson och William Ohlsson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo*, von Seth* och Nyberg, fru Torbrink samt herrar Persson i Appuna, Andersson i Ryggestad, Nesirup* och Jansson i Benestad.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.